

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 340/2022-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **SLOVGRAM, nezávislej spoločnosti výkonných umelcov a výrobcov zvukových a zvukovo-obrazových záznamov**, Jakubovo námestie 14, Bratislava, IČO 17 310 598, zastúpenej LEGAL CARTEL s. r. o., Na Hrebienu 5433/40, Bratislava, IČO 36 677 175, v mene ktorej koná jej konateľ a advokát JUDr. Radoslav Kačur, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 24 Up 4/2020 zo 7. februára 2022 a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. apríla 2022 domáhala vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny, ako aj práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) napadnutým uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu. Sťažovateľka navrhuje zrušenie napadnutého uznesenia okresného súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie, ako aj náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka sa návrhom na vydanie platobného rozkazu domáhala od žalovaného v upomínacom konaní podľa zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 211/2021 Z. z. (ďalej len

„zákon o upomínacom konaní“) zaplata sumy 46 eur s príslušenstvom. Platobným rozkazom č. k. 24 Up 4/2020 z 15. januára 2020 doručeným sťažovateľke 16. januára 2020 a žalovanému 24. januára 2020 okresný súd zaviazal žalovaného zaplatiť sumu 46 eur s príslušenstvom v lehote 15 dní od doručenia platobného rozkazu alebo v tej istej lehote podať odpor. Dňa 6. februára 2020 prijala sťažovateľka od žalovaného istinu. Žalovaný proti platobnému rozkazu z 15. januára 2020 podal odpor 7. februára 2020.

3. Okresný súd podaním zo 17. júla 2020 sťažovateľku vyzval na vyjadrenie k odporu a návrhu pokračovať v konaní podľa ustanovení Civilného sporového poriadku (§ 14 ods. 1 zákona o upomínacom konaní).

4. Sťažovateľka sa v podaní zo 4. augusta 2020 vyjadrila k odporu žalovaného a zobrala návrh v celom rozsahu späť.

5. Okresný súd sťažovateľku a žalovaného upovedomil podaním z 27. novembra 2020, že márnym uplynutím lehoty na podanie návrhu na pokračovanie v konaní podľa § 14 ods. 1 zákona o upomínacom konaní sa konanie zastavilo v súlade s § 14 ods. 2 zákona o upomínacom konaní.

6. Na podklade návrhu sťažovateľky zo 14. januára 2021, ktorým si uplatnila nárok na náhradu trov konania, okresný súd uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom č. k. 24 Up 4/2020 zo 6. októbra 2021 zaviazal žalovaného na náhradu trov konania v sume 349,49 eur pozostávajúcej z trov právneho zastúpenia, ako aj z náhrady nevrátenej časti súdneho poplatku.

7. Proti uzneseniu okresného súdu zo 6. októbra 2021 podal žalovaný sťažnosť, ktorou napadol priznanie náhrady trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby (predžalobná výzva a späťvzatie návrhu). Sťažnosťou napadnuté uznesenie zo 6. októbra 2021 bolo napadnutým uznesením okresného súdu zmenené tak, že žalovaný bol zviazaný povinnosťou zaplatiť sťažovateľke trovy konania v sume 177,60 eur, pričom žalovanému sa právo na náhradu trov konania o sťažnosti nepriznalo.

8. Okresný súd nepriznanie náhrady za predžalobnú výzvu odôvodnil tvrdením žalovaného, že jej prijatie poprel, ako aj tým, že sťažovateľka nepodala návrh na pokračovanie v konaní, v dôsledku čoho došlo k zastaveniu konania, čím znemožnila skúmanie a dokazovanie, čo sa týka účelnosti tohto úkonu právnej služby. Svojím podaním zo 4. augusta 2020 chcela sťažovateľka výslovne dosiahnuť zastavenie konania, aj čo sa týka neuhradeného úroku z omeškania, pričom omeškanie odvíjala práve od predžalobnej výzvy. Predžalobnou výzvou podľa okresného súdu sťažovateľka ani nechcela dosiahnuť mimosúdne vyriešenie veci, keď si bez bližšieho odôvodnenia v predžalobnej výzve uplatňovala nárok na primeranú odmenu v sume 134,17 eur, zatiaľ čo v samotnom upomínacom konaní si sťažovateľka uplatňovala nárok iba v sume 46 eur. Žalovaný teda mohol vec mimosúdne vyriešiť jedine tak, že by musel zaplatiť približne 3-krát vyššiu istinu, ako si následne sťažovateľka uplatnila v samotnom súdnom konaní.

9. Okresný súd nepriznal náhradu ani za späťvzatie návrhu, pričom v podstatnom konštatoval, že sťažovateľka záujem dosiahnuť zastavenie konania v dôsledku späťvzatia nemala, keďže zobrať návrh späť v súlade s § 8 ods. 2 zákona o upomínacom konaní mohla do uplynutia lehoty na podanie odporu. Sťažovateľka sa síce vyjadrila v podaní zo 4. augusta 2020 k odporu žalovaného, no nebolo to účelné, keďže sťažovateľka nepodala návrh na pokračovanie v konaní (§ 14 ods. 1 zákona o upomínacom konaní) a práve v dôsledku uvedeného došlo k zastaveniu konania.

Ak chcela sťažovateľka vysvetliť dôvody na nepodanie návrhu na pokračovanie v konaní (úhrada istiny a nepatrný úrok z omeškania), postačovalo urobiť jednoduché oznámenie. Ak mala sťažovateľka záujem uplatňovať si proti žalovanému náhradu trov konania, tak dôvody na nepodanie návrhu na pokračovanie v konaní mohla vysvetliť v samostatnom úkone, a to návrhu na priznanie náhrady trov konania (§ 14 ods. 2 zákona o upomínacom konaní), ako to aj urobila v podaní zo 14. januára 2021, pričom v uvedenom konaní mohla odôvodniť to, z akých dôvodov by jej náhrada trov konania mala byť priznaná.

II. Argumentácia sťažovateľky

10. Sťažovateľka namieta, že jej neboli priznané trovy právneho zastúpenia za vypracovanie a expedovanie predžalobnej výzvy z 15. novembra 2019, pričom argumentuje, že podľa § 13a ods. 1 písm. d) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov má na priznanie trov za tento úkon zákonný nárok. Napadnuté uznesenie okresného súdu je preto neopodstatnené, nemá zákonnú oporu a nie je ani právne aprobované.

11. V konkrétnostiach sťažovateľka spochybňuje tvrdenia okresného súdu o tom, že žalovaný popieral prijatie predžalobnej výzvy, ako aj o tom, že sťažovateľka predžalobnou výzvou ani nechcela dosiahnuť mimosúdne vyriešenie veci (bod 8 tohto uznesenia). V tomto zmysle dôvodí, že v niektorých prípadoch došlo k omylu a v predžalobnej výzve bola uvedená iná suma, než aká bola uplatnená v súdnom konaní, no po kontaktovaní dlžníka bola nezrovnalosť odstránená. V samotnom konaní bolo pritom preukázané, že predžalobná výzva bola žalovanému doručená (ďalej aj „prvá námietka“).

12. K tvrdeniam obsiahnutým v podstatnom v bode 9 tohto uznesenia sťažovateľka namieta, že nedisponovala informáciou, kedy si žalovaný prevzal platobný rozkaz a do kedy má lehotu na podanie odporu, a preto nemohla vziať žalobu späť pred uplynutím lehoty na podanie odporu. Poukazuje pritom na rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky [ďalej len „najvyšší súd“ (uznesenie najvyššieho súdu č. k. 1 So 126/2014 z 27. októbra 2015)], podľa ktorej ak žalovaný uhradí žalobcovi pohľadávku (po podaní žaloby), zastáva sa názor, že žalovaný zaviniel zastavenie konania a žalobca má nárok na náhradu trov právneho zastúpenia (ďalej aj „druhá námietka“).

13. Napokon sťažovateľka dôvodí, že okresný súd v rovnakých veciach rozhoduje diametrálne odlišným spôsobom, keďže v niektorých prípadoch sťažovateľke priznal náhradu trov právneho zastúpenia za úkon právnej služby „predžalobná výzva“ a v niektorých nie. Nemá preto ustálený právny názor a pri rozhodovaní o trovách právneho zastúpenia nepoužíva rovnaký meter, čím u sťažovateľky, ktorá je iniciátorkou viacerých súdnych konaní, v ktorých si uplatňuje nárok na zaplatenie primeranej odmeny za vykonávanie verejného prenosu v jednotlivých prevádzkach prostredníctvom technického zariadenia na to určeného, prehlbuje pocit nedôvery v súdnictvo.

14. Zásah do základného práva vlastníť majetok odôvodňuje sťažovateľka legitímnou nádejou na zhmotnenie majetku s poukazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci PINE VALLEY DEVELOPMENTS LTD. a iní proti Írsku z 29. 11. 1991

a na rozsudok EŠLP vo veci PRESSOS COMPANIA NAVIERA S. A. a iní proti Belgicku z 20. 11. 1995.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

15. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, ako aj základného práva vlastniť majetok a práva na pokojné užívanie majetku napadnutým uznesením okresného súdu vydaným vo veci určenia sumy náhrady trov konania a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie:

16. Ústavný súd posudzuje problematiku náhrady trov konania zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o náhrade trov konania pristupuje len za celkom výnimočných okolností (IV. ÚS 248/08, IV. ÚS 182/09, IV. ÚS 481/2013), ak zistí, že rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý zakladá zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania.

17. Otázka náhrady trov konania dosahuje ústavnoprávnu dimenziu vtedy, pokiaľ by bol v procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu zo strany všeobecného súdu obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémny rozpor s princípmom spravodlivosti (napr. v dôsledku prílišného formalizmu), či celkom nedostatočného odôvodnenia vydaného rozhodnutia (I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011, III. ÚS 47/2013, III. ÚS 457/2014, III. ÚS 609/2014).

18. Prvou námietkou sťažovateľka spochybňuje ústavnosť rozhodovania o trovách konania z dôvodu nepriznania náhrady za predžalobnú výzvu. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoje predchádzajúce rozhodnutia v obdobných veciach sťažovateľky o porušení jej práv rozhodnutím všeobecného súdu o nepriznaní náhrady za predžalobnú výzvu (III. ÚS 60/2022, II. ÚS 567/2021, III. ÚS 65/2022), z ktorých vyplýva záver o ústavnej udržateľnosti odôvodnenia všeobecného súdu, ktorým tento neposúdil predžalobnú výzvu ako úkon vykonaný v rámci konania, pri ktorom by prichádzala do úvahy refundácia neúspešnou stranou v rámci náhrady trov konania, a to odkazom na § 251 Civilného sporového poriadku, ktorého podstata, zmysel a účel boli zo strany všeobecného súdu pri aplikácii dodržané. Ústavný súd ďalej v uvedených veciach konštatoval, že rešpektovaním kogentnej právnej normy sa všeobecný súd nemohol dopustiť ústavou zakázanej svojvôle, a tým ani porušenia práv sťažovateľky.

19. Ústavnosť záveru okresného súdu o nepriznaní náhrady za predžalobnú výzvu (úkon právnej služby predžalobnej výzvy nie je úkonom, ktorý by vznikol počas konania) v iných veciach sťažovateľky je nosnou bázou, na podklade ktorej je potrebné prvú námietku sťažovateľky považovať za nedôvodnú, a to aj napriek skutočnosti, že okresný súd v napadnutom uznesení nepriznanie náhrady za predžalobnú výzvu založil na tvrdení žalovaného o tom, že mu podanie nebolo doručené, ako aj na skutočnosti, že úmyslom sťažovateľky nebolo dosiahnuť prostredníctvom predžalobnej výzvy mimosúdne vyriešenie veci, t. j. v konečnom dôsledku nepovažoval predžalobnú výzvu za taký úkon právnej služby, za ktorý *eo ipso* neprichádza refundácia neúspešnou stranou v rámci náhrady trov konania do úvahy, a preto aj keď dôvody, ktoré viedli okresný súd v tu prejednávanej veci k nepriznaniu náhrady za predžalobnú výzvu, sú odlišné od dôvodov, na ktorých nepriznanie náhrady za predžalobnú výzvu založil okresný súd v iných už ústavným súdom preskúmaných veciach sťažovateľky, podstatnou skutočnosťou pre posúdenie ústavnej udržateľnosti napadnutého uznesenia okresného súdu v súvislosti s prvou námietkou je to, že samotné nepriznanie náhrady trov konania za uvedený úkon je v konečnom dôsledku ústavne udržateľné. Konkrétna argumentácia sťažovateľky napádajúca odôvodnenie okresného súdu (tvrdenia o nedoručení predžalobnej výzvy a o tom, že úmyslom sťažovateľky nebolo ukončiť vec mimosúdnou dohodou) je preto bez reálneho dosahu na jej právne postavenie a nepredstavuje tak procesný exces, ktorý zakladá zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania.

20. Vo vzťahu k druhej námietke sťažovateľka argumentáciu okresného súdu spochybňuje prezentovaním tvrdenia, že o tom, kedy dôjde k uplynutiu lehoty na podanie odporu nemohla vedieť, a preto ani nemohla podať späťvzatie v súlade s § 8 ods. 2 zákona o upomínacom konaní, podľa ktorého ak žalobca po vydaní platobného rozkazu vezme návrh späť do uplynutia lehoty na podanie odporu, súd platobný rozkaz zruší. Zrušením platobného rozkazu sa konanie zastavuje. Na odpor sa v takom prípade neprihliada. O náhrade trov konania rozhodne súd na návrh niektorej zo strán podaný v lehote 15 dní od doručenia uznesenia o zrušení platobného rozkazu.

21. Uvedená argumentácia sťažovateľky nie je spôsobilá spochybniť ústavnosť odôvodnenia okresného súdu v podstatnom obsiahnutého v bode 9 tohto uznesenia. Podstatným pre posúdenie ústavnej udržateľnosti odôvodnenia okresného súdu bola objektívna možnosť sťažovateľky ako žalobkyne späťvzatie v stanovenej lehote urobiť, a tým v konečnom dôsledku reálne iniciovať zastavenie konania. Nepodstatným je to, či okolnosť, kedy žalovanému uplynie lehota na podanie odporu, bola alebo nebola sťažovateľke ako žalobkyňi známa. Napokon zo žiadneho zákonného ustanovenia nevyplýva povinnosť všeobecného súdu o tejto skutočnosti žalobcov informovať. Na druhej strane sťažovateľke samotnej nebránilo nič v tom, aby sa o tejto skutočnosti sama dozvedela jednoduchým nahliadnutím do spisu hneď po prijatí požadovanej sumy.

22. Z prehľadu procesných úkonov vykonaných vo veci pritom vyplýva, že k zaplateniu istiny v sume 46 eur došlo 6. februára 2020, pričom k uplynutiu lehoty žalovanému na podanie odporu došlo 8. februára 2020 (bod 2 tohto uznesenia). Sťažovateľka teda objektívnu a reálnu možnosť iniciovať zastavenie konania z dôvodu uhradenia istiny mala ešte pred uplynutím lehoty na podanie odporu, no túto nevyužila. Nepriznanie náhrady za späťvzatie, ku ktorému sťažovateľka pristúpila až v reakcii na vyjadrenie k odporu a návrhu na pokračovanie v konaní, preto možno považovať za ústavne udržateľné. Aj druhá námietka sťažovateľky je preto nedôvodná.

23. Sťažovateľka síce poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu z roku 2015 (bod 12 tohto uznesenia), z ktorého podľa jej názoru vyplýva pri zavinení zastavenia konania z dôvodov na strane žalovaného nárok žalobcu na priznanie trov právneho zastúpenia, no opomína okrem toho, že citované rozhodnutie vychádzalo vo veci náhrady trov konania z odlišných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, tú skutočnosť, že upomínacie konanie zavedené do praxe osobitným zákonom s účinnosťou od 1. februára 2017 bolo ako alternatívny spôsob riešenia sporu legislatívne zakotvené z dôvodu potreby urýchlenia konania vo veci návrhov na vydanie platobných rozkazov. Účelom predmetného zákona bolo vo všeobecnom ponímaní veriteľom priniesť zjednodušenú a zrýchlenú cestu k získaniu exekučného titulu. Práve (aj) pre naplnenie daného účelu bol upomínacím konaním zavedený osobitný spôsob späťvzatia návrhu žalobcom do uplynutia lehoty na podanie odporu, keďže v tomto prípade sa platobný rozkaz ruší a na prípadne podaný odpor sa neprihliada. V prípade využitia daného postupu by sťažovateľka nebola ukrátená na náhrade trov konania, ktorú by si mohla uplatniť (§ 8 ods. 2 štvrtá veta zákona o upomínacom konaní). Postup sťažovateľky, ktorým ale uvedený postup nevyužila, hoci mohla, pričom k späťvzatiu pristúpila až po uplynutí niekoľkých mesiacov, a to až na výzvu okresného súdu na vyjadrenie k odporu, účel upomínacieho konania vo všeobecnosti nenapĺňa. Aj preto odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu nemôže sám osebe záver o ústavnej udržateľnosti postupu okresného súdu pri rozhodovaní vo veci sumy náhrady trov konania spochybniť.

24. K námietke rozdielnej rozhodovacej činnosti okresného súdu v rovnakých veciach sťažovateľky majúcej za následok to, že v niektorých prípadoch sa náhrada za úkon právnej služby „predžalobná výzva“ priznala a v niektorých nie, ústavný súd konštatuje, že k jeho právomociam ako nezávislého orgánu ochrany ústavnosti stojaceho mimo všeobecných súdov nepatrí zjednocovanie rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Skutočnosť neustálenia právneho názoru na určitú otázku zo strany všeobecného súdu preto sama osebe zásah do základných práv a slobôd jednotlivca nespôsobuje. Podstatným je, že ústavný súd v konkrétnych okolnostiach prejednávanej veci preskúmal argumentáciu sťažovateľky, ktorou spochybňovala ústavnosť dôvodov uvedených okresným súdom na záver o nepriznaní náhrady za predžalobnú výzvu, pričom jej opodstatnenosť nezistil.

25. Z už uvedených čiastkových záverov k argumentom sťažovateľky vyplýva, že medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým uznesením okresného súdu, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu nie je príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala porušenie označených práv a možnosť vyslovenia ich porušenia po prijatí časti ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v relevantnej časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú v súlade s § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok a práva na pokojné užívanie majetku:

26. S ohľadom na ústavnú udržateľnosť záverov okresného súdu vyslovených v napadnutom uznesení okresného súdu, resp. nedôvodnosť námietok sťažovateľky k zásahu do jej práva na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie ústavný súd nezistil ani dôvodnosť záveru o splnení podmienok legitímneho očakávania sťažovateľky na priznanie náhrady trov konania v ňou uplatnenej sume. Uvedené preto vylučuje možnosť vyslovenia porušenia označeného základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

27. Ústavný súd preto aj v tejto časti ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú v zmysle § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

28. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, zaoberať sa ďalšími návrhmi v nej uplatnenými stratilo svojej opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júna 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu